

Sadie Jones: Ehkä rakkaus oli totta

Ollako vai ei? LIISA RINNE (29.7.2015)

Sadie Jonesin romaani *Ehkä rakkaus oli totta* on vimmainen tarina luovuudesta ja nuoruudesta – ja mistäs muustakaan kuin rakkaudesta. Sen keskiössä ovat neljä nuorta Luke, Nina, Paul ja Leigh, jotka pyörivät 1970-luvun Lontoon teatterimaailmassa. Romaani kertoo intensiivisen, muutaman vuoden ajanjakson nuorten elämästä, heidän ponnisteluistaan ihmisten tietoisuuteen ja maineen kukkuloille. Kaiken pohjalla itsensä löytäminen ja aikuiseksi kasvaminen – suloisen katkera lopputulos.

Kun romaani pääsee vauhtiin se imaisee mukaansa. Lyhyet, latautuneet kohtaukset kuljettavat tarinaa eteenpäin. Teatteri ja teatterin tekeminen muodostavat romaanin ytimen, jonka ympärille sen henkilöt ja tapahtumat nivoutuvat.

”Tämä oli Sestoni mielisairaala. Nämä olivat ääniä hänen elämästään. Hän katseli ympärilleen: sanoi itselleen, että hänen ei ole pakko jäädä sinne ja antaa ovien sulkeutua ympärillään. Hän voisi lähteä pois. Hän olisi valmiiksi pimeässä. Hän tunsu Paulin liikahdavan vierellään, mutta hän oli melko varma ettei ollut menettänyt hallintaansa; vain hänen hengityksensä oli muuttunut. Kukaan ei saisi tietää, että hän ei ollut kunnossa. Mealliovet sulkeutuivat yhä lähempänä, äänekkäämmin, yksi kerrallaan, ja sitten kuului päinvastainen ääni: paksujen saranoiden hidasta natinaa. Lavan ulkopuolella avautui ovi, ja äänen suunnasta tuli kylmää valoa. Niin kelmeää kuin valo olikin, se soi Lukelle lepotauon ja palautti hänet nykyhetkeen. Ja sen järjellisen hetken armollisessa autuudessalavalle käveli nainen.

Luke oli vähällä nauraa. Nainen oli pelkkä tyttö: liian nuori. Ei tämä näytelmä voisi tehdä kipeää. Mutta sitten hän alkoi katsoa tyttöä.”

Näyttämöllä oleminen on esittämistä, toisen elämän esittämistä oman itsen kautta. Kätkeytyn tunteet ja piilotettu menneisyys tulevat näkyviksi teatterin lavalla. Itsensä alttiiksi laittaminen paljastaa aina jotain tekijöistä itsestään yhtä lailla kuin se paljastaa jotain katsojasta. Tästäkin romaanissa on kyse.

Paljastamisesta, paljastumisen pelosta, ja näiden merkityksestä taiteelle ja sen tekijälle.

Vivahteikkaasti romaani kuvaa sen henkilöitä pyrkimyksissään, kunnianhimosuutta ja rakkaudessaan. Jokainen neljästä nuoresta edustaa tiettyä ”tyyppiä”: Leigh on tiedostava, feminismiin heräävä nainen, Paul tunnollinen kapinallinen ja Nina oman heikkoutensa vanki. Luke, eräänlainen keskushenkilö, on herkkä taiteilija, paikoin maaninen ja samalla rakastettava ”outolintu”. Hänen tekstinsä, johon kaikki lopulta tiivistyy.

”Harhautus oli häikäilemätön menestys. Se iski railoja kaikkiin kauden muihin tuotantoihin Royal Shakespeare Companyn mullistavasta Antoniuksesta ja Kleopatrista Alan Ayckbournin Norman Conquests -trilogiaan; Harhautuksen ansiosta vuosi ei ollut ainoastaan hyvä teatterivuosi, vaan paras. Paras kausi. Paras näytelmä.

Kului kolme viikkoa, ennen kuin Luke meni katsomaan näytelmänsä. Ja kun hän meni, hän seisoivat permannon takaosassa pökerryksessään siitä surrealistisesta kokemuksesta, että sanat olivat hänen kun taas lavastus, näyttelijät ja koko tuotanto olivat hänelle aivan uutta. Tuntui kuin hän olisi nähnyt unen muuttuvan todeksi, mutta monta kehitysvihettä myöhemmin. Tekstiä oli paikoitellen hieman muutettu, mutta Luke ei voinut loukkaantua siitä; Malcolm Dewberry ei olisi voinut keskustella asiasta hänen kanssaan vaikka olisi halunnutkin. Luke suhtautui epäillen siihen, olisiko tämä halunnut.

Harhautus. Hänen elämänsä rakkain, tuskallisin ja – Lukea ei haitannut pelkistetty arvio – paras työ. Kun hän näki sen lavalla, välimatkan päästä, hän huomasi että koskahan oli pettänyt sen, se ei enää ollut hänen omansa eikä hän enää osannut rakastaa sitä.”

Nuoret teatterintekijät haluavat tuoda lavalle jotain mitä ei ole vielä koskaan tehty. He haluavat ravisuttaa ja koskettaa. Lavasteena näille pyrkimyksille toimii mainiosti murroksessa oleva yhteiskunta, 1970-luku energiakriiseineen ja pilvenpolttajineen. Mutta miten pyörä keksitään uudelleen? Näytelmä kun on aina osiensa summa, mitä suurimmassa määrin ryhmätyötä. Uudenlaisen teatterin rakentaminen hitsaa romaanin nuoret yhteen, samalla kun se luo ristiriitoja heidän välilleen.

Romaanissa rakkaus ja teatteri rinnastuvat toisiinsa. Puhdasta rakkautta ei ole. On kyse vallasta, itsensä ja muiden hallitsemisesta. Se kuka taitaa pelin parhaiten voittaa koko potin. Toisaalta jos ei ole rehellinen, valmis laittamaan itseään kokonaan likoon, jää lopputulos ohueksi ja valheelliseksi. Syntyy vain keskinkertaista.

Lopulta rakkaudesta teatteriin kasvaa ystävyys, joka on valmis antamaan anteeksi – jopa aikuiseksi kasvamisen ja ajan vääjäämättömän liikkeen.

Sadie Jones, *Ehkä rakkaus oli totta*, Otava, s.419, suom. Marianne Kurtto